

BLAU VILANOVA VÁZQUEZ

X: @aulapoesia_udl

Aula de Poesia Jordi Jové

Les melodies d'una vida

La música forma part, en major o menor mesura, de la vida de tota persona. La majoria ens limitem a delectar-nos amb les cançons que arriben a les nostres oïdes, però algunes ànimes s'atreveixen a anar més enllà i embarcar-se en l'aventura de la creació musical. Una d'aquestes és Xavier Baró, que presenta al llibre *S'invoca joglaria* el seu llarg viatge a través d'acords i lletres. Des de les cançons tradicionals cantades per la seva àvia, el seu primer contacte amb el quart art, fins a *La veu de la muntanya*, darrer àlbum sota la seva firma, el cantautor relata el procés d'aprenentatge i autodescobriment que ha teixit a base de notes.

Aquesta obra recull tota una trajectòria musical entrellaçada amb vivències que, d'alguna forma o d'altra, van deixar-hi marca, com una nota dissident però alhora perfecta en una melodia. La prosa poètica del llibre ressona al lirisme de les lletres de Baró, encara que sempre sense tancar la porta a la crítica social. Crítica envers el menyspreu de les cançons tradicionals, envers la capitalització

de la indústria artística, envers tot allò que impedeix la lliure expressió, probablement la més fràgil de les necessitats vitals. Perquè, en el fons, la música és això: una necessitat.

Emmarcar *S'invoca joglaria* en un gènere resulta gairebé

XAVIER BARÓ
S'INVOCJA JOGLARIA
Pròleg de Jordi Martí Fabra

Editorial: Fonoll. 2025, 203 pàgines.

impossible, d'igual manera que etiquetar la discografia de Baró. No seria gaire encertada la paraula «experimentació» com a definició, atès que el que hi governa per sobre de la voluntat de crear és la corada que cada moment emana. Un poemari de Rimbaud en l'instant adequat, un retorn a casa que deriva en desorientació, una conversa a la taula de la vora... qualsevol segon pot fer néixer una cançó, però no qualsevol repertori de cançons pot fer néixer un llibre com aquest. És precisament aquest desconcert el que permet la lectura nua de guies, de mapes: únicament amb la curiositat i la reflexió com a acompanyants de trajecte. Les pàgines estan repletes d'experiències, de viatges al ritme de noves cançons, d'amistats construïdes per amor a la música; i, sobretot, de dedicació. I és que, en un món en què es premia la urgència i la ràpida capacitat de producció, el que realment cal és l'esforç per mantenir-se fidel a un mateix.

ANTON NOT

FILÒLEG DE GUÀRDIA

Devessalls de llibertat

Josep Camps i Francesc Foguet ens agafen de la mà i ens ajuden a perdre la por a endinsar-nos en el territori Pedrolo. Per si ens fes falta, ens n'ofereixen un mapa.

El llibre, format per dotze capítols breus, comença amb un recorregut ràpid per la biografia de Manuel de Pedrolo. Tot seguit, ocupen el lloc protagonista del volum una sèrie de capítols dedicats a l'obra narrativa de l'autor. S'hi analitzen amb detall els ambiciosos cicles novel·lístics: sèries de novel·les que l'autor concebia com obres unitàries. Es tracten també de forma autònoma la narrativa breu, per una banda; la narrativa de gènere –negre, ciència-ficció, erotisme– per una altra. On els autors fan en especial una aposta personal és al capítol dedicat a les novel·les que no encaixen en cap de les altres caselles. Partint d'un inventari fet per l'enyorat Xavier Garcia de vora 80 novel·les, conviden els lectors a una tria representativa de nou títols. Nou títols seleccionats perquè siguin representatius de tota la (llarga, extensa) trajectòria de l'autor i perquè

Camps i Foguet consideren que estan aguantant molt bé el pas dels anys. També ofereixen una lectura personal al capítol dedicat a l'obra dramàtica de Pedrolo. Proposen que el conjunt de textos teatrals s'ha de comprendre com una unitat, com un

JOSEP CAMPS I FRANCESC FOGUET
PRIMERA LLIÇÓ SOBRE MANUEL DE PEDROLO

Publicacions de l'Abadia de Montserrat i Càtedra Màrius Torres, Barcelona i Lleida, 168 pàgines.

ESTHER RIBA PUÉRTOLAS

DOCENT I ACTIVISTA CULTURAL

X: @ripu77 Instagram: @clubdelecturasaudade

De fons el repicar

Sento de fons el repicar sobre la taula de Valeria Castro a la cançó *Devota*. “Esta carga, que ahora no sé cómo, en algún momento fue de pluma a plomo. Devota del dolor que brota del amor que agota de tu pensamiento”. Si continuo el ritme lleigeixo: “Errante. Solo después de ver la espada con la que saltamos el frío de los silencios y el amor hacia una lápida.” Versos del nou poemari de Cleofé Campuzano Marco amb un compàs de metàfora disfressada de veritat clara i directa. Aquests repiquen a dins igual que els de la cançó.

El cuerpo quemará la medida de las casas, editat a La Garúa Poesía, és el nou llibre de la poeta murciana arrelada a Lleida. Les lectores que venim dels poemaris anteriors ens trobem amb una intensitat major, amb un joc de llenguatge atrevit que obliga el lector a la lectura atenta. Claus d'un poemari escrit amb els sabers dels anys forjats com si fossin blocs de formigó.

Interpel·la el pensament de qui lleigeix i l'insta a examinar el vers, a saber què hi diu i per què

ho diu, com ho fa. A veure-hi la llum de la casa, del passadís, de la porta si és oberta o de la finestra que es tanca. De la mateixa manera s'hi entreveu la foscor. Poemes, tots ells, amb un

EL CUERPO QUEMARÁ LA MEDIDA DE LAS CASAS
CLEOFÉ CAMPUZANO

Editorial: La Garúa Poesía, 69 pàgines.

exercici de dualitat interessant i captivador.

Entre la llum i la foscor topem amb les ombres: “Al fondo frecuentado por las sombras y la locura de los espejos...” Perquè, vers a vers, hi trobem reflectida la poeta i la seva alter ego. Com si fes un exercici constant de preguntar-se qui podria ser si, o qui hagués estat si, o qui és si pensa quelcom diferent. Així, estem davant d'un seguit de versos que dialoguen amb ella, i amb la nena murciana que va ser, i amb la que era abans i després de la mort; perquè el dol també ens fa ser unes altres.

La mesura de les cases és la que posa el límit. El límit al dolor, a la veritat i al parany, a l'oblit o a la pròpia identitat. Crea amb les paraules un engany-ull com si hi hagués el mar davant la porta. Sempre amb la idea de la vora vertiginosa i del marge.

Aquest engany-ull a mode de “trampantojo” que aconsegueix el seu disseny, com també ho fa la poètica de Claudia González Caparrós, de voler, i de perseverar en l'intent, que tots els ulls mirin l'entropia.

PERE MATEU TELLA

FILÒLEG A TEMPS PARCIAL

Instagram: @ligramo_teuma X: @mateu_pere_t

Casa de ningú

Ningú hauria d'escriure després dels setanta-cinc anys, o això és el que li havia dit un amic a Theodor Kallifatides abans d'escriure *Una altra vida, encara* (Galàxia Gutenberg). En un moment de bloqueig, en què sentia que ja havia dit tot el que havia de dir, l'escriptor decideix vendre el seu estudi d'Estocolm i jubilar-se. Decideix tornar a la seva terra natal, a Grècia, amb la seva dona i recuperar aquell espai perdut durant tants d'anys. El que ell no sabia ni s'esperava és que d'una feina així mai no et pots jubilar i que quan ho intentes és quan més paraules et rondan pel cap. Com un diari de viatge, Kallifatides construeix aquesta narració breu sobre la recuperació d'un espai perdut, d'una llengua i d'una cultura que ja no formaven part del seu entorn. Aquí explora el seu propi llenguatge, tota la seva obra anterior l'havia escrit en suec, però en aquest llibre recupera la llengua natal, el grec. Així arriba a reconciliar-se amb el seu passat, amb la seva terra i amb el seu llenguatge. Un autor que sempre em mirava des de

les estanteries, un d'aquells que volia llegir algun dia i en fer-ho finalment he entès aquesta connexió, aquesta pausa que ens ha separat tant de temps, però que ens ha ajuntat just quan ens necessitàvem l'un a

UNA ALTRA VIDA, ENCARA
THEODOR KALLIFATIDES

Galàxia Gutenberg, 160 pàgines.

ROSA PEROY RIBES
PERIODISTA

Un gerret blau i altres maneres d'estimar

continu escrit des de la voluntat de mantenir viva l'escriptura teatral en català en els pitjors anys de la postguerra i amb un nucli temàtic relligador del conjunt: la defensa radical de la llibertat, el rebuig de qualsevol forma de sotmetiment.

Narrativa, teatre i encara només som a la meitat del trajecte. El primer llibre que va publicar Manuel de Pedrolo, en un tiratge sufragat pel seu pare, fou un llibre de poemes, *Ésser en el món*, un títol en plena sintonia amb les preocupacions existencialistes de l'escriptor targarí. Camps i Foguet revisen el conjunt de la seva obra poètica. També dediquen un capítol als articles i un altre als dietaris, la tasca que va ocupar amb major intensitat la dedicació literària dels darrers anys de vida de Pedrolo. Abans de tancar el volum, encara hi cap un capítol dedicat a la feina de traductor, així com un panorama final de l'estat de la recepció i la vigència de Pedrolo tant en el món acadèmic (la mateixa Càtedra Màrius Torres ja li havia dedicat un volum d'estudis) com en el conjunt del teixit cultural.

l'altre. Descobrir autors així com noves lectures és una de les sensacions més boniques que es poden viure, sentir que ara tinc tot un món per conèixer de Kallifatides m'omple i m'absorbeix. Kallifatides parla de moltíssimes coses en molt poques pàgines; de migració, de l'arribada a un lloc nou, del fet de fer-se aquest espai, però també ens parla de la nostàlgia per la terra, del fet de tornar-hi, dels nervis de passejar pels carrers de la infància. A més de tot això, una cosa que m'ha captivat és com inclou la figura de la seva dona, ell acull l'ideal d'amor perfecte, convertint aquesta història pròpia en un viatge conjunt ple de passió i d'una admiració que t'omplen els ulls de llàgrimes. M'ha encantat i m'ha commogut moltíssim i el llegiré molt i molt més. "La conclusión es muy simple. Cuando sabes lo que quieres decir, puedes decirlo en todas las lenguas que conoces. También puedes guardar silencio en todas las lenguas que conoces. Pero cuando no tienes nada que decir, lo dices mejor en tu lengua materna".

Vida i miratges és un llibre que respira lentament. Un dietari que avança amb la calma d'un home que ha deixat enrere les urgències i que observa la vida amb la lucidesa dels anys i la serenor d'un amor que s'ha anat fent fortíssim en el quotidià. Però és també –i sobretot– un llibre vitalista, en aquella manera tan pròpia de Rovira, un vitalisme que ve dels anys que pesen i de les coses viscudes. Un vitalisme lúcid, dels que no volen vendre cap miracle, sinó que simplement constaten que, malgrat tot, la vida encara val la pena.

Rovira escriu des del 2022, just quan fa setanta-cinc anys, però la seva mirada no és circumstancial: és la d'un poeta que ha après que el món no s'entén, però que es pot mirar amb una certa tendresa. A estones, Rovira deixa anar una fiblada contra els "pregoners de la vida correcta", aquesta nova milícia moral que vol que "siguis lliure de no fer. Siguis lliure de no beure, de no menjar... la llibertat es va concebant amb negatiu." Mentre ell, lliure i fidel als seus déus particulars –Bach i Mozart quan el món va tort; Miguel Ríos quan cal despertar-lo una mica–, continua estimant la vida sense tractar-la de vostè.

Aquest nou volum confirma el que els seus dietaris ja anun-

ciaven: la vida de Pere Rovira, explicada per ell mateix, és una combinació d'ironia, memòria, afectes i una saviesa domèstica que no necessita cap escenografia grandiosa. Hi ha pocs autors que sàpiguen escriure sobre un sopar fred de Cap d'Any, sobre els nets esperant els Reis o sobre un podenc mallorquí desaparegut, i que això –just això– et deixi un nus a la gola. Però Rovira ho fa. Potser perquè, com confessa més endavant, ja fa mig any que escriu aquest quadern i ha après que el temps decanta les coses igual que un bon vi: el que és veritat queda, la resta sedimenta. Aquesta constància, aquesta feina del dia a dia, és també una manera d'estimar.

Un dels encants del llibre és la manera com transforma el més petit en revelació: la boira persistent d'Alpicat, els coloms arrupits, la llum que entra per la finestra i sembla una metàfora discreta del pas del temps. I alhora, aquest mateix Rovira que medita sobre la vellesa és el que conversa amb músics i poetes com si fossin veïns de replà: Bach i Mozart li ordenen l'ànima, Gil de Biedma li recorda que alguns volien semblar més intel·ligents del que eren (com Ferrater, diu amb malícia afectuosa), Vinyoli li ensenya que la llum també pot ser un lloc, Miquel de Palol li obre un

magatzem de joies literàries. Les seves reflexions sobre la vanitat i la pedanteria –tan ben distingides per ell– tenen aquesta gràcia de les coses dites amb franquesa i sense fer sang: la pedanteria és soroll, la vanitat és humana.

La presència de Baudelaire –amiga, fantasma i mestra– travessa el llibre com un fil vermell. I aquí Rovira s'atreveix fins i tot a entrar, amb la seva habitual elegància, en l'etern debat sobre si cal fusionar o separar l'autor i l'obra. Ell, que ha passat tantes hores dins els

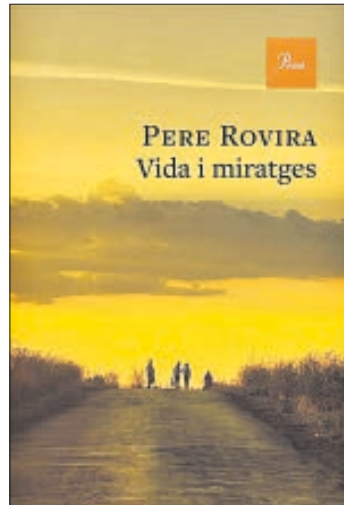
versos del francès, sembla suggerir que la literatura –la bona, la que queda– sempre acaba guanyant.

Hi trobem també un Rovira més ombrívol i lúcid, que parla de la mort com qui parla d'un veí que ja saps que et vindrà a trucar. Però no hi ha dramatismes: només una consciència clara i honesta. La mort hi és, sí, però l'amor –l'amor de veritat, el que no crida– sempre la desarma una mica. I, sobretot, hi ha la seva mare, amb aquella frase monumental i definitiva: "No em vull morir, cony!" Una lliçó de vida que podria presidir tot el llibre.

És difícil no emocionar-se amb les pàgines dedicades a Joan Margarit. Hi ha amistats que la literatura fa grans, però en aquest cas és a l'inrevés: és l'amistat, tan profunda i humana, la que engrandeix la literatura. Rovira el recorda amb la combinació de respecte i complicitat que només es té amb els amics que t'han ajudat a ser qui ets, "el germà gran que m'hauria agradat tenir". I en aquestes pàgines ressona també la poesia que l'ha alimentat tota la vida: Ferrater, que en el fons no era tan feliç com volia; Vinyoli i la seva ombra lluminosa; Salvat-Papasseit fent de contrapunt vital. Tot d'una, un petit cànion sentimental.

I la vida compartida amb la Celina: passejades hivernals, visites a Poblet, un gerret blau, una ampolla de Cara Nord, un ball que ja cansa les cames, però no apaga el desig. Poques vegades un dietari parla amb tanta veritat de la convivència, del temps ben gastat i d'aquest amor tranquil que aguanta totes les tempestes. Rovira escriu com qui cuina sense pressa: sense voler impressionar, però deixant que el gust arrel·li; aquell "suquet d'escripta", com diu Josep Grau, és la metàfora exacta: un plat sense pretensió, però ple de vida, memòria i gust.

Vida i miratges és un llibre que no busca lluir, sinó acompanyar. Escriure –per a Rovira– és continuar vivint; i viure és continuar escrivint. El lector hi entra amb la sensació d'estar convidat a una casa on les coses importants tenen veu baixa: la memòria, la lectura, la llengua, la bellesa, la por i fins i tot alguna estocada intel·ligent contra la mediocritat. És, en definitiva, un dietari de les coses senzilles que es fan grans i lluminoses a mesura que es llegeixen i s'entenen. I que confirma que Rovira continua sent un dels grans mestres en l'art d'agafar la vida i convertir-la en paraula sense perdre'n el batec.

PERE ROVIRA
VIDA I MIRATGES
Editorial Proa, 413 pàgines

